

De activiteiten in 2016

Kern van het beleid

Kern van het beleid van de vereniging Leefmilieu vormt het streven naar een groen en gezond Leefmilieu. Een milieu waarin mensen veilig kunnen wonen en werken, zonder gezondheidsschade door milieubelasting en milieuoverlast. Het gaat daarbij niet alleen om negatieve ontwikkelingen te keren maar ook om te streven naar het realiseren van positieve ontwikkelingen.

Kenmerken van onze aanpak zijn daarbij:

- Mensen in heel Nederland die zich inzetten voor hun leefomgeving ondersteunen met informatie en raad en daad;
- Deze mensen waar mogelijk bij elkaar brengen, zodat een netwerk ontstaat waarin ze van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen motiveren;
- Zorgen dat de informatie die mensen nodig hebben om mee te kunnen denken en praten goed beschikbaar komt. Volgens ons moet alle relevante informatie digitaal en gratis toegankelijk zijn;
- Nieuwe milieuproblemen bestuderen en zoveel mogelijk mensen daarover informeren en mee laten denken;
- Inspreken en beroep instellen;
- Bij dit alles samenwerken met milieu- en bewonersgroepen, overheden en andere organisaties;
- De activiteiten op een efficiënte en effectieve wijze uitvoeren.

In het onderstaande overzicht zijn onze activiteiten uit 2016 op een rijtje gezet. Het was een vol jaar waarin we, met dank aan onze leden en vrijwilligers, veel konden realiseren. Dit jaarverslag is een samenvatting. Op onze website, www.leefmilieu.nl staat meer en gedetailleerdere informatie.

Registratie van klachten gezondheid en milieu

Juni 2016 is de jaarrapportage klachten gezondheid en milieu opgemaakt over het jaar 2015. Ook dit jaar bleek weer de enorme impact van de milieuoverlast op de melders. Vaak wordt het woongenot totaal verzeekt. De melders kunnen in hun eigen huis niet ontsnappen aan de milieuoverlast, het dringt letterlijk hun woning binnen. De meest genoemde milieuoverlast was wederom LFG en daarnaast elektromagnetische straling en luchtvervuiling door houtstook.

Veel melders schrijven de wanhoop nabij te zijn. Bij hun pogingen om de milieuoverlast op te sporen en/of terug te dringen stuiten ze vaak op onbegrip, blijkt gedegen meting van de overlast moeilijk te krijgen en ontbreekt het aan wet- en regelgeving om bronnen aan te pakken.

De roep om erkenning van de problemen, goede meetmethoden voor persoonlijke situaties en wet- en regelgeving blijft daarom onverminderd staan!

Het rapport 'Meldingen 2015' is onder andere naar GGD-en, de ministeries verantwoordelijk voor milieu en gezondheid en de Gezondheidsraad gestuurd. Ook de melders en andere geïnteresseerden hebben het rapport ontvangen. We kregen dit jaar een zeer uitgebreid antwoord terug van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, waarin zij uiteenzet op welke wijze op de onderwerpen LFG, elektromagnetische velden en houtrook actie ondernomen is/wordt. Wij stellen het op prijs dat er voor het eerst serieus gereageerd is op het meldingenrapport. De reactie zelf vonden op onderdelen teleurstellend is omdat het ministerie het initiatief bij de gemeenten legt en we weten dat dit in de meeste gevallen niet werkt.

In overleg met de Stichting Meldpunt Gezondheid en Milieu is besloten dat 2016 het laatste jaar van de registratie van de meldingen wordt. Het aantal meldingen stabiliseert en de onderwerpen blijven

hetzelfde. De onderwerpen LFG en houtstook zijn opgenomen in onze reguliere activiteiten. De registratie vergt veel capaciteit van de vrijwilligers en wij achtten het nu zinvoller om deze inzet te gebruiken voor het ondernemen van concrete activiteiten om de overlast te beëindigen. In 2017 zal het laatste rapport over de meldingen verschijnen.

Burgernetwerkacademie

In april hebben we een bijeenkomst georganiseerd over het luchtkwaliteitsbeleid van de gemeente Nijmegen en het (zelf) meten van luchtkwaliteit. Henk Nijhuis van de gemeente Nijmegen gaf hierover een heldere presentatie. Onder andere kwam het project 'smart emissions', dat burgers zelf luchtkwaliteit laat meten in Nijmegen, aan de orde. Een aantal leden van Leefmilieu is zeer actief betrokken bij dit project en heeft ook alle bijeenkomsten die in het kader van dit project georganiseerd zijn, bijgewoond.

2016 was ook een jaar met veel interessante bijeenkomsten van derden, die wij onder de leden bekend gemaakt hebben en met verschillende leden bezocht hebben. Bijvoorbeeld:

- Kennisplatform humane gezondheid en veehouderij: 'van kennis naar toepassing in de praktijk: samen aan de slag'.
- Symposium: 20 jaar STAB (veel interessante workshops)
- Debat bijstoken biomassa van de Groene Hub
- Symposium samen meten aan luchtkwaliteit

Verzoeken tot hulp van groepen en individuele burgers bleven ook in 2016 binnenkomen. Waar we konden hebben we de mensen op weg geholpen en/of doorverwezen, maar wij blijven ook aangeven dat onze vrijwilligerscapaciteit beperkt is en we dus niet alles kunnen. De vragen die binnenkwamen gingen vaak over laagfrequent geluid en overlast door houtstook

Luchtkwaliteit

Op het gebied van luchtkwaliteit ging de aandacht in 2016 met name uit naar de luchtkwaliteit in de agrarische gebieden, én de invloed van houtstook op de lokale luchtkwaliteit.

Leefmilieu heeft zich verdiept in het zelf meten van overlast via het project smart emissions en met het eigen meetapparaat voor fijn stof de 'Dylos'. Verder is deelgenomen aan een experiment van het RIVM om met een goedkope sensor de luchtvervuiling door vuurwerk in kaart te brengen. De gemeente Nijmegen is ondersteund bij de ontwikkeling van de houtstookapp. Deze app wordt samen met het RIVM ontwikkeld om stokers een hulpmiddel te bieden om te bepalen of, gezien de weersituatie, stoken op dat moment verstandig is. De app is nog in ontwikkeling.

Leefbaar Buitengebied

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is in werking getreden en volgens ons biedt deze aanpak onvoldoende garanties voor de bescherming van de natuur en het milieu. Ook wordt de PAS volgens ons niet overal goed toegepast. Leefmilieu heeft samen met andere organisaties een juridische bodemprocedure gevoerd om de PAS van tafel te krijgen. De tweedaagse zitting was op 30 november en 1 december, de uitspraak hiervan is op dit moment nog niet bekend.

In 2016 zijn in meer dan 150 procedures zienswijzen ingediend over de toepassing van de PAS en in veel zaken van deze zaken zal ook beroep worden ingesteld. Deze activiteiten vinden plaats in samenwerking met juristen van Van Hoof Advies en Wösten Juridisch Advies.

Leefmilieu ondersteunt het initiatief van Stop de Stank om te komen tot een landelijke samenwerking van bewonersgroepen over de intensieve veehouderij.

Leefmilieu bezoekt actief symposia en andere bijeenkomsten over het onderwerp intensieve veehouderij. In 2016 hadden deze bijeenkomsten vooral betrekking op de relatie van intensieve veehouderij met de gezondheid omwonenden. Leefmilieu wordt daarbij regelmatig uitgenodigd deel te nemen aan panels e.d.

Pesticiden en biociden

Het RIVM leidt een onderzoek naar blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen dat meerdere jaren zal duren. Leefmilieu neemt deel aan de klankbordgroep voor dit onderzoek. In de eerste fase die in 2016 gestart is richt het onderzoek zich op de omwonenden van de bollenteelt.

Bijeenkomsten en samenwerking

De vereniging Leefmilieu werkt graag en veel met anderen samen.

- Individuele burgers die last hebben van een milieuvraagstuk worden ondersteund en met elkaar in contact gebracht.
- Met verschillende professionals (MOB, Van Hoof Advies, Wösten Juridisch Advies) wordt samengewerkt rond vergunningen van bedrijven en de daaraan verbonden regelgeving.
- Met bedrijven die daar prijs op stelden is (voor)overlegd over de vergunnings situatie, zoals bijvoorbeeld met Engie (voorheen GDF Suez) en NXP.
- In Nijmegen neemt de vereniging Leefmilieu van oudsher deel aan milieu-overleggen zoals het Kronenburgerforum. In dit overleg worden de gezamenlijke activiteiten van de gemeente Beuningen en Nijmegen op milieugebied besproken, samen met vertegenwoordigers van andere milieugroepen en bedrijven.
- De vereniging Leefmilieu is betrokken bij overleggen en procedures rond vergunningverlening en handhaving. Naast de bovengenoemde voorbeelden met betrekking tot de intensieve veehouderij gaat het daarbij bijvoorbeeld in 2016 om: Reiling (Sterksel), NXP, Engie, Latour (in Nijmegen) en ontwerp Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht.
- Leefmilieu neemt deel aan de landelijke Klankbordgroep risico's nanomaterialen. In deze klankbordgroep die onder leiding staat van het ministerie van Infrastructuur en Milieu komen vertegenwoordigers van bedrijfsleven, overheid en milieuorganisaties samen om informatie uit te wisselen en inbreng te leveren op het beleid.

Europese samenwerking

- Leefmilieu was in 2016 lid van de Europese Milieuorganisaties *Health and Environment Alliance* (HEAL) en *ECOS*, een organisatie die zich inzet voor de inbreng van milieu-informatie in het standaardisatieproces.
- Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU is in januari in samenwerking met ECOS het 'Pact for Standardisation' opgesteld en verstuurd. In mei heeft Leefmilieu het 'Declaration of waste containing nanomaterials' van ECOS ondertekend.
- Het EEB hebben we ondersteund door een Call for clean air te ondertekenen.

Health and
Environment
Alliance

Organisatie vereniging

- De Nieuwsbrief is in 2016 jaar vier maal verschenen en toegezonden aan onze leden en andere geïnteresseerden die zich geabonneerd hebben op de digitale nieuwsbrief.
- Het belang van Twitter voor communicatie lijkt af te nemen, maar we blijven voorlopig wel actief op Twitter (150 volgers) om onze activiteiten onder de aandacht te brengen.
- De internetsite (www.leefmilieu.nl) is goed actueel gehouden. Van zeer veel activiteiten is snel een kort bericht te vinden op de website. De site wordt veelvuldig bezocht en het is duidelijk dat steeds meer mensen ons weten te vinden via de website.
- Leefmilieu is regelmatig genoemd in, of benaderd voor, publicaties. Een bijzondere activiteit waarbij we in het zonnetje werden gezet was de toneelvoorstelling "Vloeken in de Kerk". In deze theatervoorstelling werd aandacht besteed aan de deugd gematigdheid en de collecte die gehouden werd te behoeve van Leefmilieu bracht 165 euro op.

Activiteitenplan voor 2017

- De **Burgernetwerkakademie** wordt zeer gewaardeerd en wordt in 2017 voortgezet. Belangrijk onderwerp is de nieuwe omgevingswet die in 2019 van kracht zal worden. Om als burger ook dan nog je leefomgeving te kunnen beschermen, is het van groot belang te weten hoe bijvoorbeeld de procedure voor omgevingsoverleg en omgevingsplannen gaat lopen. Wanneer kan je als burger nog inspreken, beroep aantekenen etc. We willen bijeenkomsten organiseren om groepen/burgers hierop voor te bereiden.
- We blijven werken aan de doelen voor **LFG**: vastgestelde meetprotocollen, landelijke wetgeving en het mogelijk maken van vaststellen van de persoonlijke gevoeligheid voor laagfrequent geluid. Voor LFG-gehinderden zullen we dit jaar een bijeenkomst organiseren om kennis en ervaringen uit te wisselen. De samenwerking met de subsectie van de VVM en de Stichting Laagfrequent geluid zal worden voortgezet.
- Onze activiteiten in het kader van de **bescherming van de natuur** zullen we voortzetten. Belangrijk zijn dit jaar de juridische procedures die de (ons inziens) onhoudbaarheid van de PAS (Programmatistische Aanpak Stikstof) moeten aantonen.
- **Zelf meten** van milieuoverlast is van toenemend belang in de bescherming van je eigen leefomgeving. Het project Smart Emissions van de gemeente Nijmegen is afgerond, maar de sensoren en dataverwerking blijven voorsnog beschikbaar. Leefmilieu start met andere enthousiaste deelnemers een werkgroep om verder ervaring op te doen met het zelf meten.
- Oude en nieuwe milieuvraagstukken zullen onze aandacht houden. Denk aan **luchtkwaliteit (houtstook), laagfrequent geluid, pesticiden en natuurbescherming**. Wij zullen daarbij steeds een open oog houden voor de nieuwe nog onderbelichte thema's die op ons af komen.
- Ook zullen we betrokken blijven bij **vergunning**trajecten van bedrijven die een grote milieu-impact of overlast veroorzaken.
- Het actueel houden van de **website** blijft een belangrijke activiteit en daarnaast zullen we ook in 2017 weer 4 Nieuwsbrieven uitbrengen.
- In alle gevallen zullen middelen als communicatie, overleg, lobbyen, samenwerking met andere organisaties en juridische procedures deel uit maken van de mix aan activiteiten waarmee wij milieukwesties aanpakken. Wij hopen dat we daarbij de groei in leden en vrijwilligers verder kunnen voortzetten.